

Zpravodaj PPZRS 4/2016

Vážení příznivci a členové Platformy podnikatelů pro ZRS,

pro poslední vydání Zpravodaje v roce 2016 se nabízí tolik vzrušujících témat diskutovaných na různých fórech, že bylo obtížné vybrat to právě a nejzajímavější. Volíme tedy obsah, který může ovlivnit podnikatelské strategie i těch firem, které se doposud o rozvojové země příliš nezajímaly.

Agenda 2030, nová strategie Organizace spojených národů k udržitelnému rozvoji, má za sebou první rok. PPZRS průběžně informovala o její podstatě a skrytých příležitostech pro podnikatele. Uspořádali jsme semináře, napsali několik článků, vydali informační letáky a dále pokračujeme v osvětových aktivitách. Jsme spolu s našimi členy nedočkaví. Čekáme s nadějí na nové možnosti. Mezinárodní instituce se zatím jen pomalu dostávají k tomu, aby novou strategii přijaly a zapracovaly ji prakticky do svých plánů a programů. Důvodem je patrně hlavní změna v novém přístupu k udržitelnému rozvoji. Tím je zásadní požadavek směrem k rozvojovým zemím na odpovědnost za svůj vlastní ekonomický rozvoj. Ano, je to „jen“ jedna součást celkového rozvoje světa, ale z hlediska udržitelnosti a potřebě financí je významně rozhodující veličinou. Ne, že by se vůbec nic nedělo! Na nedávné konferenci „Trendy financování rozvojové pomoci“, kterou jsme uspořádali ve spolupráci s Ministerstvem zahraničních věcí, za podpory Ministerstva průmyslu a obchodu a za účasti představitelů několika mezinárodních finančních institucí, jsme slyšeli, že například Evropská investiční banka, z hlediska svého poslání, již vybrané cíle udržitelného rozvoje do své strategie zapracovala. Dokládá, že otálení znamená ztrátu pro všechny zainteresované.

Zatímco tedy soukromý sektor stále čeká na praktické informace o tom, co bude ve skutečnosti znamenat zapojení podnikatelů a jejich kapitálu do rozvojové agendy, množí se ve světě vášnivé diskuse o škodlivosti tohoto zapojení.

Určitou odpovědí může být i nový Evropský konsensus o rozvojové pomoci a k němu Evropskou komisí přiřazený Investiční plán vnějších aktivit. Zde je pár zásadních podmínek účasti soukromého kapitálu, které nyní budou muset přijmout všechny zainteresované strany.

Máme-li na mysli rozvoj podnikatelského prostředí a zapojení soukromého sektoru do rozvojových aktivit, znamená to, že prvním úkolem bude vyrovnat rozdíly mezi úrovní podnikatelského sektoru v rozvojových a rozvinutých zemích. S tím souvisí i potřeba změnit klasický systém podpory exportu. Pro získání zakázky v rizikové zemi zajišťuje stát české firmě solventního zákazníka tím, že dotuje jeho přístup k financím.

Právě toto a další nepříznivé okolnosti v činnosti exportních agentur budou předmětem diskuse k návrhu Evropského investičního plánu. Domácí komerční banky ve spojení s EGAP, státní pojišťovnou pro vývoz, včetně národní České exportní banky, nemožnou donekonečna riskovat vznik klasifikovaných úvěrů. Je proto nutné oddělit finanční zajištění přípravy a průběhu obchodního případu od půjček zahraničnímu zákazníkovi na vlastní nákup.

Zde je pozice soukromého subjektu v rozvojové agendě zřejmá. Investorem v rozvojové zemi nemusí být jen vláda, která má mnohdy problém s vysokou mírou zadluženosti. Investiční prostředky může získat i místní soukromá firma a stát se potenciálním zákazníkem české firmy. Zde je investičním partnerem Rozvojová finanční instituce (RFI). Tato de facto rozvojová banka, jejíž princip byl na zmíněné konferenci rovněž představen, funguje na principech odpovědného investora. Ověřuje rozvojový záměr a návratnost investice, ekonomické zdraví investorské firmy, zkoumá efektivnost investice z hlediska komerčního, ale ve stejné míře také rozvojový dopad a přínos projektu svému okolí. Západoevropské RFI mají podle statistik za posledních třicet let 90% úspěšnost ve svých investicích!

Dramata českých vývozců investičních celků z poslední doby by se nemusela odehrát, pokud by u nás podobná rozvojová finanční instituce fungovala, a kdyby byl český bankovní systém připraven ke spolupráci.

Blýská se však na lepší časy. Pevně věříme, že Evropský investiční plán, o kterém se v tomto vydání dočtete, pomůže s obchody podnikatelům všech členských zemí EU. Zkušenosti existujících bilaterálních RFI zde budou zcela jistě sdíleny. Ve vztahu k celosvětovému udržitelnému rozvoji je nutné pracovat na konkurenceschopnosti Evropy jako takové. To se týká celé občanské společnosti. A tak je nyní, na konci roku, čas odložit třídní neváživost, uvědomit si kam patříme a kam se dále k udržitelnosti našeho života můžeme posunout.

Věra Venclíková

Jak vstoupit na třetí trh prostřednictvím projektu „rozvojové pomoci“

Rozvojové země, které mají nastartovaný ekonomický růst a reformují své hospodaření za podpory zemí rozvinutých, jsou zajímavou podnikatelskou příležitostí. Platforma podnikatelů pro zahraniční rozvojovou spolupráci (PPZRS) uspořádala k tomuto tématu dne 23. 11. 2016 v Černínském paláci v Praze s podporou MZV, MPO a SP ČR mezinárodní konferenci o nových trendech financování rozvojové pomoci, kde se sešla více než stovka podnikatelů, aby se seznámili s novinkami v této oblasti.

Šlo o první nástin možných podnikatelských strategií, jakých mohou české firmy využít při spolupráci s rozvojovými finančními institucemi. Prostředky doposud věnované rozvojovým zemím zcela neplnily svou roli, pokud na straně příjemce nebyla odpovědnost a vlastní vůle věci měnit pro celou zemi. Nová celosvětově zaměřená strategie udržitelného rozvoje OSN, schválená před rokem, zdůrazňuje jako nezbytné zapojit k dosažení jejich cílů soukromý sektor.

Významu akce odpovídal výběr řečníků, kteří se podělili o své zkušenosti z diskutované oblasti. V úvodní části vystoupili náměstek ministra zahraničních věcí Martin Tlapa, náměstkyně ministra financí Lenka Dupáková, ředitel odboru řízení exportní strategie a služeb MPO Martin Šperl a generální ředitelka Svazu průmyslu a dopravy Dagmar Kuchtová.

O zapojení soukromého sektoru do rozvojové agendy 2030 hovořil vedoucí divize pro statistiku a financování OECD Haje Schütte. S principy, které využívají členové European Development Finance Institutions (EDFI) v rozvojových zemích a na rozvojových trzích seznámil přítomné Michael Wancata, ředitel Rakouské rozvojové banky. Na něj navázal Bayo Akindeinde, konzultant UK DFID a Světové banky, který hovořil o strategii pro soukromý sektor POST-2015 a zkušenostech z řízení a implementací mezinárodních rozvojových programů. Ivan Voleš, konzultant Hospodářské komory ČR, se zabýval směry zapojení soukromého sektoru do rozvojové agendy (interview s ním přinášíme na následující dvoustraně CzechIndustry). Přístup Evropské investiční banky k cílům udržitelného rozvoje v Agendě 2030 přiblížil Johann Chaigneau, odborný vedoucí pro řízení mandátů pro finanční rozvoj a dopady EIB.

Zapojení soukromého sektoru do rozvojové pomoci a spolupráce neznamená poskytnout soukromý kapitál na rizikové projekty. Haje Schütte k tomu říká: „Rozumným řešením bude spíše podpora podnikatelských aktivit tak, aby se z firem v rozvojových zemích staly subjekty, s kterými lze obchodovat, výrobny spolupracovat, či společně vstupovat na třetí trhy.“

V EU existuje již patnáct rozvojových finančních institucí a soustředí se na kapitálovou kultivaci soukromého sektoru v rozvojových zemích. Představil je ředitel jedné z nich, Michael Wancata. Tyto státem vlastněné rozvojové banky mohou investovat miliardy do soukromých projektů, uvedl. Zdůraznil, že prostředky dostane investor v rozvojové zemi a naše firma může začít obchodovat s bezpečně zajištěným a institucí kontrolovaným zákazníkem.

Řečníci z významných institucí diskutovali také o nutnosti zlepšit konkurenceschopnost českých firem. Jednou z důležitých podmínek, jak může běžná česká firma nabízet své produkty, je znalost nákupních procesů velkých dárců pomoci, zdůraznil konzultant Světové banky, Bayo Akindeinde.

Na rozdíl od běžné poptávky veřejného sektoru jsou projektové tendry o něco složitější v tom, že dodávka konkrétního produktu nebo technologie je mnohdy skrytá ve velmi formální poptávce po řešení širšího problému rozvojové potřeby. Například potřeba přístupu k vodě pro město s několika tisíci obyvatel znamená kromě inženýringové expertizy, také návrh technického řešení, včetně dodávky zařízení, uvedení do provozu atd. Tyto souvislosti je třeba prozkoumat, nebo se pro konzultaci obrátit na Platformu podnikatelů pro ZRS, vysvětlila ředitelka PPZRS, Věra Venclíková.

Organizaci akce výrazně podpořil Svaz průmyslu a dopravy ČR, který je zakládajícím subjektem PPZRS. Zájemem zakladatele byla již v r. 2008 transparentnost vydávaných prostředků na rozvojovou pomoc. SP ČR tak měl příležitost ovlivnit transformaci českého systému zadávání veřejných zakázek pro rozvojové projekty směřující na Balkán, do vybraných zemí Asie a Afriky. Nadále ovlivňuje tuto část zahraniční politiky ČR. Díky silné pozici Svazu průmyslu a dopravy v Platformě podnikatelů pro ZRS mají členské firmy možnost získat informační a konzultační podporu pro nové firemní strategie při směřování na nové trhy třetího světa.

Sečteno a podtrženo, účastníci konference byli seznámeni s danou problematikou v mezinárodním měřítku a získali řadu informací a podnětů pro svou účast v projektech zahraniční rozvojové spolupráce. Tuto skutečnost potvrdili i v anketě uspořádané PPZRS, kde nejenom ocenili význam a potřebu takového akce, ale i její profesionální přípravu z pohledu odbornosti a organizace. ■

Politika zahraniční rozvojové spolupráce EU zlepšuje podmínky i pro business českých firem

Evropská komise letos v listopadu potvrdila změnu své politiky z „vnější pomoci rozvojovým zemím“ na komplexní strategii k dosažení udržitelného rozvoje v Evropě i na celém světě.

Co to však znamená pro české podniky, které jsou aktivní v zahraničí, a to zejména v oblasti zahraniční rozvojové pomoci (ZRS)?

Po schválení tzv. „Evropského investičního plánu“ dojde k tomu, že se lépe zpřístupní pro české dodavatele to, co bylo dříve v rámci investičních projektů přístupné jen pro konkurenci ze „starých“ členských zemí, kde každá má svou vlastní rozvojovou finanční instituci. Záleží jen na rychlosti, s jakou bude Evropský investiční plán schválen. Pak už půjde skutečně o férovou soutěž o dodávku. Zákazník v rozvojové zemi bude mít své prostředky na nákup, stejně jako obchodníci kdekoli v rozvinutých zemích. České banky, včetně pojišťoven, pak budou řešit financování obchodních případů českých dodavatelů bez toho, že by bylo nutné vytvářet předem ztracené odběratelské úvěry.

Pro běžného podnikatele, který se snaží získat exportní zakázku, mohou být tyto změny zatím příliš mlhavé pro jeho business záměry. Nicméně jde o to, že do nedávna bylo zapojení soukromých subjektů a podnikatelských přístupů do pravidel ZRS zcela nepřijatelné. V dosavadních strukturách ZRS dokonce stále existuje

velký odpor k zapojení soukromého kapitálu. Proto je nutné, aby se nové skutečnosti v zahraničně-rozvojové politice EU sdělovaly na různých úrovních a všude vysvětlovala podstata finančního řízení a kontroly.

Ze tří sdělení Evropské komise, kterými svou novou strategii představila, je pro podnikatele zajímavé to druhé, představující nový Evropský konsensus o rozvoji. Je to sdílená vize a rámec pro rozvojovou spolupráci EU a jejich členských států, jež jsou v souladu se zmíněnou Agendou 2030.

Původní Evropský konsensus o rozvoji z roku 2005 uváděl společný rámec rozvojové spolupráce na úrovni členských států i Unie a potvrdoval společné závazky spojené s plněním Rozvojových cílů tisíciletí, především snížení celosvětové chudoby o polovinu do roku 2015. Hlavními nositeli vnější pomoci byly členské státy. Nyní je politika vnější pomoci EU rozvojovým zemím více propojena s celkovou strategií udržitelného rozvoje. Pro soukromý sektor to znamená významný posun v jeho roli, která byla doposud považována za okrajovou.

Pro českého exportéra to sice stále znamená bezbolestný přístup k financím pro svého zákazníka, nicméně půjde o výrazné zlepšení podmínek, za kterých si jeho potenciální zákazník může nakoupit jeho produkt, službu či dokonce výraznou část investičního celku.

Nový konsensus by měl tvořit rámec pro všechny aktivity EU a jejich členských států v oblasti rozvojové politiky. Zároveň však představuje nový přístup k tzv. příjemcům pomoci. Dříve více méně formální požadavek spolupráce rozvojové země s dárce pomoci se mění v požadavek na odpovědnost rozvojové země za vlastní ekonomiku.

Příkladem tohoto přístupu je návrh Evropského investičního plánu vnějších aktivit (European External Investment Plan - EEIP), který využije oficiální rozvojovou pomoc k multiplikaci financí z dalších zdrojů pro dosažení udržitelného růstu pro užitek těch nejhudších.

Návrh se zaměřuje na sousedské země EU a Afriku. Evropská unie by měla věnovat 3,35 miliardy € ze svého rozpočtu a Evropského rozvojového fondu (EDF) na EEIP do roku 2020 s tím, že tyto prostředky mohou iniciovat pákový efekt a dohromady se zdroji z rozvojových finančních institucí, institucionálních a soukromých investorů dosáhnout až 44 miliard € investic, které mohou dosáhnout až 88 miliard €, pokud se členské státy EU dohodnou na spolupráci. ■

Zdroj: http://europa.eu/rapid/press-release_MEMO-16-3884_en.htm

Tendry velkých finančních institucí – máme naději na úspěch?

Rozvojová pomoc je složitou problematikou, ale soutěže o dodávku mají stejné principy. V podstatě by měly být stejné všude. Jde přece jen o to, splnit nabídkou očekávání poptávající strany včetně odpovídající ceny.

Platforma podnikatelů pro zahraniční rozvojovou spolupráci (PPZRS) má ve své členské základně po většině zkušené firmy, které se běžně do veřejných soutěží hlásí. Přesto mnoho z nich uvítalo téma dvoudenního semináře, kterým byly novinky v nákupních procesech mezinárodních finančních institucí, jako je Evropská banka pro obnovu a rozvoj (EBRD), Evropské generální ředitelství pro rozvojovou spolupráci EuropeAid (DG DEVCO), úřady Organizace spojených národů a další, tedy instituce zaměřené na rozvojové země.

Akce připravená na 21. a 22. listopad 2016 byla určena pouze pro členské subjekty PPZRS a jejich potenciální partnery z několika rozvojových zemí, prioritních pro českou bilaterální rozvojovou spolupráci, kde zároveň působí velcí dárci rozvojové pomoci.

Organizátoři zařadili do programu také přednášku o tvorbě konsorcií. Zkušenost českých exportérů totiž ukazuje, že zejména v rozvojových zemích je pro účast zahraniční firmy v tendru výhodná účast místní firmy.

Takové partnerské vztahy mají svá úskalí a jedním z nich je rozdílná úroveň znalostí o tendrech dárce rozvojové pomoci. Proto budou zahraniční účastníci semináře, kteří na pozvání členských firem PPZRS přicestovali z Bosny a Hercegoviny, Gruzie a Moldavska a mají praktické zkušenosti ze spolupráce na

českých rozvojových projektech, užitečnými partnery. Kromě získaných znalostí měli příležitost diskutovat všechny okolnosti veřejné soutěže s jednotlivými lektory i mezi sebou.

V souvislosti s podnikatelským partnerstvím zazněla i krátká prezentace programu Aid for Trade. Ředitel Odboru řízení exportní strategie a služeb Ministerstva průmyslu a obchodu ČR, Martin Šperl, v ní zdůraznil hlavní cíle programu.

„Jde především o podporu rozvoje obchodu v partnerských zemích a jejich zapojení do mezinárodního obchodního systému, posilování podnikatelského klimatu a odstraňování obchodních bariér, proto je program v gesci MPO. Mnohé z projektů přináší i kvalitní partnerské vazby zainteresovaných stran, včetně těch mezi podnikatelskými subjekty.“

Jeho informaci doplnila projektová manažerka Kristýna Rušarová svou prezentací projektu České zemědělské univerzity, který byl v rámci tohoto programu nedávno dokončen.

Součástí programu semináře byla také vystoupení představitelů Organizace pro výživu a zemědělství (Food and Agriculture Organization, FAO), což je specializovaná agentura OSN se sídlem v Římě.

„Velmi dobré hodnocení obsahu všech přednášek nás vedlo k rozhodnutí zveřejnit všechny prezentace na webu PPZRS,“ uvedla výkonná ředitelka Platformy podnikatelů pro ZRS, Věra Venclíková. „Připojíme k nim také českou verzi učebního textu o nákupních procesech, který byl kvůli zahraničním účastníkům přeložen do anglického jazyka,“ dodala závěrem. ■

Cílem Platformy podnikatelů pro ZRS je:

- zvyšovat úspěšnou účast českých firem v projektech rozvojové pomoci a spolupráce
- podporovat dlouhodobé investice v rozvojových zemích s výhodnou pozicí pro české dodavatele technologií a služeb
- prosadit partnerství veřejného a soukromého sektoru v programech zahraniční rozvojové spolupráce
- Platforma hledá aktivní firmy se zájmem o účast v rozvojových projektech i práci v expertních týmech Platformy a pracovních skupinách Rady pro ZRS ČR
- PPZRS je prostorem pro sdílení informací, nápadů, zkušeností a kontaktů.

Informace o podmínkách členství:
www.ppzrs.org

Kontakt

Sekretariát PPZRS
Freyova 948/11, 190 00 Praha 9

Telefon: +420 225 279 403
+420 603 826 261
Fax: +420 284 686 464
e-mail: platforma@spcr.cz

Zpravodaj je určen ke zvyšování povědomí podnikatelského sektoru o politice zahraniční rozvojové spolupráce v souvislosti s politikou proexportní za účelem rozšíření všech forem podpory podnikání a investičních projektů v rozvojových zemích. Je spolufinancován z prostředků MZV ČR.